

lehet stb. A banki ombudsman intézménye 1985 óta működik az Egyesült Királyságban, célja a banki szolgáltatások teljesítésével kapcsolatos megoldatlan panaszok kivizsgálása, a befektetési ombudsman hivatala pedig a felek közti vitás esetekben dönt. Újszerű nálunk a másodkezdő életbiztosítási kötvény fogalma is, amely az első vevőtől futamidőn belül visszavásárolt és újból eladott életbiztosítási kötvényt jelenti.

A közgazdaságba a munkaerővel összefüggő tudnivalók is szorosan beletartoznak; ezért megtaláljuk a könyvben a munkabér, a munkaerőforrás, mozgás, ráfordítás és munkanélküliség címen azok tartalmát, kifejtését. Ez utóbbival kapcsolatban szó van a munkanélküliségi segélyről és a munkanélküliségi rátáról is. A számvitel és a pénzügy szintén része a közgazdaságtannak, szerepelnek ezért a kötetben – többek között – az egyszeres és kettős könyvelésre, az értékelésre és értékcsökkenésre, a költség-haszon elemzésre, a fizetési mérlegre, a költségvetésre, az ellenőrző vállalatra, a különböző adónemekre stb. vonatkozó meghatározások.

A közgazdasággal határos politikai kifejezésekkel is találkozunk a könyvben. Ilyenek: gazdasági rendszer, szocializmus, demokrácia, újraelosztás, visszamagánosítás és kártalanítás stb. Ugyanígy megtalálhatók az összeállításban a közgazdaságban szerepet játszó jogi ügyletek, jogi fogalmak rövid meghatározásai, magyarázatai is (jogi személy, jogutód, bérlet, kölcsön, jelzálog, lízing, különböző vállalat-összevonási változatok, tulajdonjog, adósságlevél, kötelezettség, felszámolás, vételi opció stb.) Jogi vonatkozásúak a modern korunkban elég gyakran előforduló visszaélések, gazdasági bűncselekmények is; a megvesztegetés (korrupció), pénzmosás, fehérgalléros alkalmazottak jogsértései, különböző spekulációk taratoznak – többek között – ide.

Nem hiányoznak a kötetből a bankjegyekre, a bankok tevékenységére vonatkozó meghatározások sem. Megismerjük a bankjegy-kibocsátás rövid történetét, a bankjegyek szerepét a gazdaságban, a bankszámlák és a csekkek különböző fajtáit, a hitellel kapcsolatos tudnivalókat, a deviza és a valuta közti különbséget. Sokoldalúan ismerteti a szerző a tőkével összefüggő fogalmakat (tőkeemelés, tőkefogyasztás, tőkejövedelem- és költség, a tőke összetételét jelentő tőkeszerkezet stb.) éppúgy, mint a tőzsdei műveleteket, kötjegyeket, indexeket is. Ezekkel függnek össze a részvényekhez kapcsolódó jogok, a részvényfajták, a részvényjegyzések és -kibocsátások ismeretei is.

A könyvet kiegészítő mellékletek közül az első a törvényben előírt lényeges kellékeket tartalmazó és összegyszerű követelést megtestesítő váltóról szóló tanulmány. Megismerjük belőle a váltó hitelománny jellegét, a vele kapcsolatos szakkifejezéseket, a váltó kellékeit, forgatását és leszámítolását. A fizetési kötelezettséggel járó szerződés teljesítését biztosító jelzáloggal foglalkozó második tanulmány a telekkönyv történetét, külföldi és hazai gyakorlatát, majd a végrehajtási jog alkalmazását mutatja be. A következőkben az értékpapír befektetések kockázatairól, ezek csökkentésének lehetőségeiről, a kockázatok előrejelzésének módszereiről olvashatunk. Végül pedig a Maastrichti Egyezmény létrehozásának előzményeit, eredményeit, piaci hatását ismerjük meg. A szerző ezzel kapcsolatban az Egyezmény jelentőségét az időközben bekövetkezett új fejleményekkel is kezésíti.

Bátran állíthatjuk, hogy a Zsebközhatalom átanulmányozása hasznosan járul hozzá – a szerző kívánsága szerint is – az új évezred modern közgazdasági gondolkodásmódjának a megalapozásához Magyarországon.

Rubóczky István

Brealey/Myers

MODERN VÁLLALATI PÉNZÜGYEK

PANEM Könyvkiadó, 1999

A gazdasági életben a felkészültségnek sorsdöntő szerepe lehet abban, hogy az ember az erősek vacsoráján az asztalon vagy az asztalnál jelenik meg.

És lőn, hogy eljövénék a fiatal és nagyon ígéretes cég vezetői a bankhoz, hogy hosszabb futamidőre hitelt kérjenek. És mondák nekik a bank illetékesei: Kedves a ti cégetek mielőttünk, mert a fejlesztéseitek eddigi eredményei azt valószínűsítik, hogy néhány év alatt igen jelentős növekedést érhetnek el, és komoly nyereséget hozó vállalkozássá válhattok. Hajlandóak is vagyunk hitelt adni néktek. Ám ezt csak akkor tehetjük, ha látjuk, hogy képesek lesztek mindenkor rendben és késedelem nélkül megfizetni nekünk az esedékes kamatokat és törlesztéseket. Ezért hát atyánk fiai, térjetekek békén haza. A kellő körültekintéssel tervezzétek meg, mennyi időre kéritek tőlünk a kölcsönt, és milyen ütemezéssel gondolnátok azt visszafizetni nekünk. Ezután készítsétek el erre az időszakra a pénzforgalmi terveteket, amelyet az idegenek szavával egyesek cashflow tervnek is neveznek. Akkor térjetekek majd vissza hozzánk a kért hitelről tárgyalni, ha elkészítvétek, magatokkal tudjátok hozni ezt a tervet. Kell pediglen ez azért, hogy abból látva láthassuk, vajon lesz-e a kellő időben elegendő készpénz arra, hogy nekünk fizetni tudjátok. De kell azért is, hogy megvilágosodjék: vajon rendelkeztek-e majd mindenkor a kellő készpénzzel ahhoz, hogy meg tudjátok vásárolni a terveitek beteljesítéséhez, tevékenységeitek végzéséhez szükséges jószágokat és megfizetni a néktek ehhez kellő szakembereket. Mert ha ebben hiányt szenvedné-

tek, tevékenységetek úgy omolhat össze, mint hajdan Jerikó falai, és akkor oda minden hozzátok fűzött reményünk.

Azt már nem mondák, de igencsak fontosnak tartották, hogy pénzt csak olyan cégnek adnak, amelynek vezetői tudják, hogyan kell bánni azzal, hogy tartsák biztos kézben cégük pénzügyeit.

És elmenének a cég vezetői, majd vissza is térének, magukkal hozván számokkal telerótt papirokat, amelyet ők a kért cash-flow tervnek nevezének. És lőn, hogy a bank ebben igen járatos szakemberei megvizsgálák azt, és látják bizony, hogy abban elemi hibák vannak. És mondák a cég vezetőinek: Őszintén sajnálunk benneteket. Kétségtelen, hogy szerfelett elmés és innovatív szerkesztőket tudtok létrehozni, olyannyira, hogy még a nagyon válogatos japánok is érdeklődnek azok megvásárlása iránt. Mindazonáltal, gondos és körültekintő bank lévén nem adhatunk hitelt olyan vállalkozásnak, ahol nem értenek a pénzügyi tervezéshez. Mert az üzletben mitsem ér a magas szintű műszaki tudás és még más igen hasznos és kiváló készség, ha nem tudjátok alkalmazni pénzügyi menedzseléssel és tervezéssel bizonyossá tenni, hogy a cégnek mindenkor meg lesz a működéséhez és a fejlődéséhez szükséges készpénz, és mindenkor képesek lesztek rendben eleget tenni a kötelezettségeiteknek. Márpedig ennek ti most híjával találtatok. Ezért hát atyánk fia, ha azt akarjátok, hogy cégetek talpon maradjon, és főként ha továbbra is ti szeretnétek annak vezetői lenni, akkor rendkívül fűgőn gondoskodjatok arról, hogy cégetek birtokában legyen e nélkülözhetetlen felkészültségnek.

És mert a cég vezetői amúgy okos emberek voltak, csak éppen még járatlanok az ilyen napnyugati praktikákban, megfogadják a tanácsot, és így is tevén. Bizonyosan ennek is jelentős része van abban, hogy cégük növekedése sikertörténetévé lőn.

Van a vállalati pénzügyek kezelésében való jártasságnak egy olyan tovább-

bi vetülete is, amely rendszerint még inkább elkerülni a vállalkozók és a cégek gazdasági vezetőinek a figyelmét. Hazai tulajdonban levő vállalataink, vállalkozásaink, igen nagy hányada tőkehiánnyal küzd. Jelentős hányaduknak nem is bankhitelre, hanem sokkal inkább tőkeinjekcióra lenne szüksége ahhoz, hogy a szükséges mértékben megszilárdíthassa gazdasági alapjait, és tartósan életképes céggé válhassék. Ha viszont befektetőt keresnek és ebben olyan pénztulajdonoshoz fordulnak, aki valamennyire is felkészült az üzleti befektetések tudományában, az az esetek jelentős részében a cég pénzügyi helyzetének a belátható jövőben várható alakulását is figyelembe veszi annak eldöntésénél, hogy érdemesnek látja-e abba a pénzével beszállni. Nagyon is valószínű tehát, hogy a cég vezetőitől elvárja a kellő jártasságot ezen a területen (is).

Ha pedig valaki netán azt hinné, hogy mindez csupán egyedi eset lehetett, és honi vállalkozásaink kellően jelentős hányada ma már megnyugtató hozzáértéssel bánik a cash-flow és likviditástervezés amúgy olyannyira fontos és szükséges eszközeivel, az sajnos nagyon is téved. E tudatlanságnál csak az rosszabb, de az még sokkal sokkal rosszabb, ha egy vállalkozás vezetői hiszik magukról, vagy cégük szakembereiről, hogy rendelkeznek e nélkülözhetetlen jártassággal, és csak akkor és azáltal döbbennek rá ennek ellenkezőjére, midőn az a cégüknek komoly kárt okozott. És azt se higgyük, hogy kisebb honi vállalataink sajátos gyengéje a rossz felkészültség a vállalati pénzügyek kezelésében. A brit nemzeti bank szerepét betöltő Angol Bank nemrég alapos kutatásra támaszkodó tanulmányt adott ki a technológi-alapú kis- és középvállalkozások finanszírozási helyzetéről és problémáiról. Ebben kiemelik, hogy e vállalatok között még a jobbaknak is egyik legfőbb gyengéje, hogy vezetőik nem rendelkeznek megfelelő felkészültséggel a pénzügyi menedzsment terén.

A PANEM Könyvkiadó a világ élvonalába tartozó külföldi kiadóktól átvett kiváló szakkönyvek sorát jelenteti meg nálunk. Ez a könyvek nagy segítségére lehet mindenkinek, aki megalapozni vagy fejleszteni akarja a vállalati pénzügyekre és azok kezelésére vonatkozó ismereteit. Méltán nevezi alapműnek a magyar kiadás szerkesztője, aki a témakör kiemelkedő hazai szakembere és oktatója. Magas szakmai értékének bizonyossága, hogy ezt használják a nagynevű London Business School MBA¹ programjában is. S hogy nálunk is igen jól használható, az kétséget kizáróan megmutatkozik abban, hogy ez a kiadás, amely felfrissített, korszerűsített művet ad a kezünkbe, immáron a hetedik.

Két kötetben, ezernél több oldalon sűrű elméleti tudás és gyakorlati ismeretanyag. Sűrű, de mindvégig jól érthető, sőt élvezetesen érdekes, ami az alkotók bravúros teljesítményének köszönhető.

A témaköreiből: * A jelenérték és a tőke alternatív költsége. * Részvények jelenértéke. * Miért vezet a nettó jelenérték jobb befektetési döntésekhez, mint már kritériumok. * Beruházási döntések a nettó jelenérték alapján. * Bevezetés a kockázat, a hozam és a tőke alternatív költségének fogalmába. * Vállalatfinanszírozás és hat lecke piaci hatékonyságból. * Hogyan bocsátanak ki értékpapírt a vállalatok. * A vállalati hitelfelvételi politika jelentősége. * Beruházási és finanszírozási döntések kölcsönhatásai. * A pénzügyi teljesítmény értékelése. * A pénzügyi tervezés módszerei. * Bepillantás a tőkebefektetés fekete dobozába. * Honnan származik a pozitív nettó jelenérték. * A tőkeköltségvetés elkészítésének megszervezése és az utódlagos teljesítményértékelés. * A vállalati források és az opciók értékelés. * A kockázatos hitelek értékelés. * A hitellel történő finanszírozás különböző formái. * A pénz-

¹ Master of Business Administration

ügyi kockázat lefedése. * Kereskedelmi hitelezés. * Pénzgazdálkodás. * Vállalatfelvásárlás, vállalatgyűjtés. * Nemzetközi pénzügyi menedzsment.

Külön-külön és méginkább együtt, összefüggéseikben olyan tárgykörök, amelyek ismerete nélkülözhetetlen mindenki számára, aki vállalatok pénzügyeiben dönt. Szintúgy annak, aki olyan benyomást akar kelteni, hogy nál a cégnél jó kezében vannak a pénzügyek.

O. P.

A MŰVÉSZET TÖRTÉNETE

*A Rokokó és a Klasszicizmus,
Romantika, Realizmus és Szecesszió*

Magyar Könyvklub, 2001

A szép képek, az érdekes és tanulságos művészet- és kortörténeti ismertetések, a műalkotások bemutatásai és elemzései gazdagságának boldog zavarával küzd, aki megkísérel e sorozat köteteiről számot adni. Kellemes probléma, csak minél gyakrabban legyen dolgunk vele. A sornak így a végéhez közeledve, immár az eddig látott- és olvasottakon nevelkedett meggyőződéssel, kétség vagy fenntartás nélkül mondhatjuk, hogy akit érdekelnek a képző- és építőművészek, azok alkotásai és a kiemelkedő alkotók világa, munkássága, az hacsak teheti, ne hagyja ki ezeket a könyveket.

A Rokokó és a Klasszicizmus a sorozat 11. kötete a XVIII. század, a „Nagy Évszázad” művészetének világába kalauzol, nagyon sok részlettel, hivatkozásokkal, az eltérő vagy éppen szembenálló nézetek bemutatásával gazdag elemzést nyújtva. Már a keret adó korszak körülhatárolása is igen érdekes: „A Nagy Évszázad Angliában már az 1688-as forradalommal kezdődött, Oroszországban viszont na-

gyon későn, 1763-ban, Nagy Katalin trónralépésével. Franciaországban XIV. Lajos 1715-ben Versailles-ban bekövetkezett halála jelentette annak a századnak a kezdetét, amely legalábbis a kultúrát tekintve franciának mondható. Spanyolországban 1713-ban a Habsburg-dinasztiát a Bourbonok váltották fel, és ott ez az uralkodóházváltás jelentette az új idők kezdetét.” E korszak hozza létre az esztétikát, és úgyszintén a művészetkritikát.

Rokokó: bájoság és érzékiség – a gáláns műfaj. A Napkirály halála után, a rokokó vált a versaillesi udvar merev társadalmi konvencióitól, az addigi szigorú etikettől szabadulni akaró francia arisztokrácia kedvelt stílusirányzatává. A nemesek és a gazdag polgárok többsége lemondott a kifelé mutatott pompáról, és inkább a kényelmesen és luxussal berendezett otthonuk érdekelték őket. A gáláns festészet félretette a mitológiai, történelmi, allegorikus témákat, és az ember valós létezését, pontosabban e létezés kedves, bájos vonásait, mozzanatait igyekezett megmutatni: a magánélet diszkrét örömeit, a vidéki élet és különösen a szerelem idilli jeleneteit. Ez a stílus az emberi természet új értelmezése nyomán és annak eredményeként született – eszerint a legfontosabb a jelen közvetlensége, a legközelebb eső valóság, a mindennapi élet és a vágy, a jólét, a kényelem és a boldogság. Filozófusok ajánlottak módszereket annak a lelkiállapotnak az eléréséhez, amelyben a képességek és az érzékek harmóniája számít igazán lényegesnek, költők és írók dicsőítették az életörömet és az optimizmust. A belsőépítészetben kitűnik a díszítőelemek bősége, amelyekre a kicsinyítés és az apró részletek a jellemzőek. És jellemző termékei a bájos művészeteknek a *biblot-k*, a díszítésre szolgáló kis figurák és csecsebecsék.

Franciásan pikáns maga a stílus elnevezése is. A rokokó legjellegzetesebb díszítőeleme a kagylóhéj-motívum volt, franciául a *rocaille*, Vénusz istennő állandó jelképe, amely

egyértelmű szexuális szimbólum volt. E motívum kifejezte azt, amit Madame de Châtelet, Voltaire szeretője a következőképpen összegezett: „Ahhoz, hogy boldogok legyünk, először meg kell győznünk magunkat arról, hogy ebben a világban nem kell mást csinálnunk, mint kellemes érzéseket és benyomásokat kell szereznünk.”

A német rokokó, amelynek szintúgy a *rocaille* az uralkodó szimbóluma, az optikai illúziókeltés mesteri alkalmazásával látványos színpadképpé varázsolta a templomok és paloták belsejét. München talán legmegragadóbb élménye a csodálatos Asamkirche. És Prágában található a rokokó építészet egyik legjelentősebb alkotása, a Mala Strana-i csodálatos Szent Miklós templom.

Klasszicizmus: e stílus művészei az ókori modelleket tökéletesítették az ész és az örök, egyetemes értékeken alapuló erkölcsi felfogás szellemében. A festők a szobrászatból és a féldomborművekből merítettek ihletet, s műveiken, amelyek a természet idealizálását tükrözik, a forma, a rajzolat fontosabb, mint a színek árnyaltsága. És egy további, igen jellemző megfogalmazás innen: „az értelem szigorúsága: a klasszicizmus.” Az ókori Róma és Görögország örökül hagyott normája a XVIII. század második felében dogmaként, útmutatóként jelenik meg. A fennkölt felülkerekedett a bájoság otthoni ideálján.

A klasszicizmus az addigi gondolkodástól élesen különbözik a nagyfokú tudatosságával, ami a művészi gyakorlatra vonatkozó, eltérő álláspontok terjedős vitáiban is megnyilvánult. A művésznél ettől kezdve mindig az éppen érvényes akadémikus elveket kellett követnie. Ez utóbbi a mából visszatekintve bizonyos mértékig meglepővé is teszi, hogy a felvilágosodás gondolkodói, akik elutasították a rokokó felfogását, a klasszicizmust dicsőítették.

Markánsan jelenik meg a két stílus szembenállása az építészetben is. A ro-